

**Bryssel den 4 december 2024
(OR. en)**

16392/24

**SOC 890
EMPL 603
COH 76
ANTIDISCRIM 172**

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	15610/24
Ärende:	Rådets slutsatser om förbättrad tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling för att främja social inkludering av personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, inbegripet romer, genom att minska territoriella ojämlikheter

För delegationerna bifogas rådets slutsatser i det ovannämnda ärendet, som godkändes av rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) vid mötet den 2 december 2024.

Rådets slutsatser

om förbättrad tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling för att främja social inkludering av personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, inbegripet romer, genom att minska territoriella ojämlikheter

EUROPEISKA UNIONENS RÅD KONSTATERAR FÖLJANDE:

1. Respekt för människans värdighet, frihet och mänskliga rättigheter är grundläggande värden för Europeiska unionen. EU är fast beslutet att undanröja ojämlikheter, bekämpa fattigdom, social utestängning och diskriminering och förstärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen.
2. I den europeiska pelaren för sociala rättigheter betonas bland annat att var och en har rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande (princip 1), till lika möjligheter (princip 3) och till aktivt stöd till arbete (princip 4). Dessutom har barn rätt att bli skyddade mot fattigdom och till överkomlig förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet (princip 11). Det sistnämnda kan också bidra till jämställdhet mellan kvinnor och män, vilket ska säkerställas på alla områden (princip 2). Var och en som saknar tillräckliga resurser har rätt till lämpliga minimiinkomstförmåner, som ska säkerställa ett värdigt liv under livets alla skeden, och till verklig tillgång till hjälpande varor och tjänster (princip 14), och var och en har rätt att i rätt tid få överkomliga förebyggande insatser samt vård och medicinska behandlingar (princip 16). I pelaren hänvisar man också till att subventionerade bostäder eller bostadsstöd ska finnas för dem som behöver det (princip 19) samt till tillgång till väsentliga tjänster av god kvalitet (princip 20).

3. I rådets rekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet som antogs av rådet 2021 uppmanades medlemsstaterna att stärka sitt arbete för att effektivt förhindra och bekämpa social och ekonomisk exkludering och de bakomliggande orsakerna, och att i detta syfte tillämpa integrerade tillvägagångssätt. Rådet rekommenderade att medlemsstaterna som en övergripande prioritering skulle förebygga och bekämpa antiziganism som en del av kampen mot diskriminering och segregering och att de, när det gäller alla sektoriella mål som omfattas av rekommendationen såsom utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård, bostäder och grundläggande tjänster, skulle säkerställa obehindrad lika tillgång i praktiken till dessa tjänster. Rådet rekommenderade också medlemsstaterna att uppmuntra regionala och lokala myndigheter att utveckla eller uppdatera sina lokala handlingsplaner eller desegregeringsplaner samt sina strategiska ramar, samt att dessa skulle innehålla åtgärder, utgångsläge, riktmärken, mätbara mål och finansiella anslag.
4. I sina riktlinjer för planering och genomförande av nationella strategiska ramar för romer rekommenderar kommissionen att man i de nationella strategiska ramarna för romer riktar insatserna territoriellt för att säkerställa att man i dem tar hänsyn till lokala förhållanden och kombinerar inriktning på territorier och samhällsgrupper i form av breda insatser (t.ex. för att bekämpa extrem fattigdom) och motverkar romers digitala exkludering. Medlemsstaterna uppmanas att säkerställa att sådana insatser når ut till romerna. De indikatorer som krävs för övervakning, som återspeglar boendesegregationen, de geografiska aspekterna av romers situation och tillgången till tjänster och infrastruktur i olika områden, behöver fortfarande vidareutvecklas.
5. I rådets rekommendation från 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti rekommenderas medlemsstaterna att garantera att behövande barn har faktisk och i förekommande fall fri tillgång till tjänster inom dess tillämpningsområde. I detta syfte rekommenderas medlemsstaterna att följa en integrerad och flerdimensionell strategi när de motverkar den territoriella dimensionen av social utestängning, med hänsyn till den särskilda situationen för de berörda barnen i stads- och landsbygdsområden, avlägsna och mindre gynnade områden.

6. I rådets rekommendation från 2023 om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin betonas den sociala ekonomins bidrag till social inkludering av missgynnade och underrepresenterade grupper. Medlemsstaterna rekommenderas att inrätta eller uppmuntra partnerskapsinitiativ som låter enheter inom den sociala ekonomin medverka i utformningen och tillhandahållandet av en aktiv arbetsmarknadspolitik samt personcentrerade sociala tjänster samt vård- och omsorgstjänster.
7. I sin resolution från 2022 betonade Europaparlamentet att många romer i Europa fortfarande lever i fattigdom och social utestängning, ett problem som går hand i hand med territoriell segregering och ojämlik tillgång till tjänster. Parlamentet noterade att många romer bor i socioekonomiskt missgynnade regioner och uppmanade kommissionen och medlemsstaterna att skyndsamt ta itu med situationen för romer som lever i bosättningar på ett heltäckande och effektivt sätt, med hjälp av lämplig politik och finansiering.
8. I rapporten från högnivågruppen för det sociala skyddets och välfärdsstatens framtid i EU betonas vikten av en inkluderande och rättvis välfärdsstat, och det konstateras bland annat att digitalisering och tekniska förändringar medför både risker och möjligheter, men att klyftor avseende kompetens och it-åtkomst medför en risk för ökad ojämlikhet. I rapporten antyds dessutom att den tekniska utvecklingen skapar möjligheter för det sociala skyddets organisation och effektivitet. Med detta i åtanke rekommenderar högnivågruppen bland annat att medlemsstaterna förbättrar tillhandahållandet av tjänster på lokal nivå och utnyttjar digitaliseringsmöjligheterna på bästa sätt. Den rekommenderar också att social inkludering och lika tillgång till kollektivtrafik bör ingå i stads- och landsbygdsplaneringen och stödjas av offentliga bidrag, med särskild tonvikt på missgynnade områden.
9. Europeiska unionen och dess medlemsstater gör kontinuerliga ansträngningar för att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Genom sin sammanhållningspolitik strävar EU efter att minska skillnaderna mellan utvecklingsnivåerna i de olika regionerna, med särskild uppmärksamhet på landsbygdsområden, områden som påverkas av den industriella omvandlingen och regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar. EU stöder genomförandet av de överenskomna målen för främjande av territoriell sammanhållning och socioekonomisk utveckling genom sammanhållningspolitiska medel, med särskilt fokus på mindre utvecklade regioner.

10. Europeiska socialfonden+ (ESF+) är ett centralt EU-finansieringsverktyg för investeringar i sysselsättning, utbildning och kompetens samt social inkludering. Genom fonden stöds bland annat främjandet av socioekonomisk integrering av marginaliserade grupper, såsom romer och tredjelandsmedborgare inbegripet migranter, samt den sociala integreringen av personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, inbegripet de personer som har det sämst ställt och barn. Alla medlemsstater är skyldiga att avsätta minst 25 % av sina medel från ESF+ till att främja social inkludering och minst 3 % till åtgärder för att stödja dem som har det sämst ställt genom att ta itu med materiell fattigdom genom livsmedelsbistånd och/eller grundläggande materiellt bistånd och tillhandahålla kompletterande åtgärder till stöd för deras sociala inkludering, eller genom att främja social integrering av personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning. Medlemsstater med en barnfattighedsnivå som ligger över EU-genomsnittet måste avsätta minst 5 % av sina medel inom ramen för ESF+ till att åtgärda den.
11. Samtidigt som man lyfter fram de framsteg som gjorts med EU:s sammanhållningspolitik, särskilt när det gäller fortsatt uppåtgående konvergens i EU, påpekar kommissionen i sin nionde sammanhållningsrapport om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, som offentliggjordes i mars 2024, att territoriella skillnader fortfarande kvarstår och påverkar Europas övergripande ekonomiska och socioekonomiska utveckling. Alla regioner har inte fördelen av samma tillväxtdynamik. Dessa skillnader i ekonomiska trender återspeglas delvis i skillnader på arbetsmarknaden och skillnader i utbildning, och trots den konvergens som observerats i EU kvarstår utmaningar såsom skillnader på regional nivå mellan stora storstadsområden och andra regioner som släpar efter, inbegripet regioner som hamnat i en utvecklingsfälla. I rapporten påpekas också att människor i stadsregioner har bättre tillgång till utbildning och hälso- och sjukvårdstjänster. Storstadsregionerna har en koncentration av humankapital, säkerställer tjänster av hög kvalitet och drar på grund av detta naturligtvis till sig investeringar. Deras attraktionskraft har dock ett pris i form av större trängsel, sociala utmaningar och högre boendekostnader, vilket kan göra dem mindre konkurrenskraftiga. I allmänhet kan den territoriella polarisering som orsakas av interna skillnader i socioekonomisk utveckling komma att undergräva medlemsstaternas och EU:s konkurrenskraft samt tillväxtens långsiktiga hållbarhet. En mer polycentrisk utvecklingsmodell som utgår från små och medelstora städer och som främjar tillgängligheten till offentliga tjänster i områden långt från storstäderna skulle kunna bidra till att motverka dessa territoriella obalanser.

12. I samma rapport påpekar kommissionen även att under perioden 2013–2019 minskade andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning från 35 % till 28 % i mindre utvecklade regioner, medan den låg oförändrat på 19 % i mer utvecklade regioner. Andelen personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning i EU sjönk under perioden 2015–2019 och var därefter oförändrad fram till 2022 i städer, förorter och glesbefolkade områden. Under de sju åren fram till 2022 minskade denna andel med i genomsnitt 2,4 procentenheter till 22 %, och minskningen var särskilt stor i landsbygdsområden (4,3 procentenheter). I vissa medlemsstater var minskningen ännu större (7,4 procentenheter).
13. Om inga åtgärder vidtas kan de demografiska utmaningarna bli en långsiktig begränsning för EU:s konkurrenskraft och ett växande hot mot sammanhållningen, på grund av risken för ökande skillnader mellan och inom regionerna. Dessa utmaningar är mest akuta i de avlägsna områden och landsbygdsområden och regioner där utmaningarna med avfolkning, en åldrande befolkning och krympande arbetskraft är som störst. Ett nödvändigt och effektivt steg i kampen mot fattigdom och social utestängning är därför att minska territoriella ojämlikheter, inbegripet genom att förbättra tillgången till tjänster på lokal nivå, vilket kan bidra till EU:s konkurrenskraft.
14. År 2022 hade 7,6 %¹ av de personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning i Europeiska unionen inte råd med en internetanslutning, jämfört med 2,4 % av hela EU:s befolkning², vilket visar på betydande skillnader mellan medlemsstaterna. År 2023 hade endast 56 % av personer i åldrarna 16–74 år i EU åtminstone grundläggande digital kompetens³. Klyftan mellan stad och landsbygd är också betydande. I landsbygdsområden kan tillgången till bredbandsanslutningar och mobilnät vara begränsad, av sämre kvalitet eller dyrare⁴. Samtidigt påverkar nivån på den formella utbildningen nivån av digital kompetens. Klyftan när det gäller grundläggande digital kompetens mellan högutbildade personer (80 %) och personer med ingen eller låg formell utbildning (34 %) i EU var 46 procentenheter⁵.

¹ År 2021 låg denna siffra på 8,4 %.

² Europeiska kommissionen, *Report on Access to Essential Services in the EU*, juni 2023.

³ Eurostat, *Glossary: Digital Skills Indicator*, augusti 2023.

⁴ Europeiska kommissionen, *Report on Access to Essential Services in the EU*, juni 2023.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Skills_for_the_digital_age

15. Resultaten av 2021 års enkät om romer från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) visar att romer i hela Europa möter i höga nivåer av fattigdom, marginalisering, diskriminering och social utestängning. Andelen romer som lever i hushåll som löper risk för fattigdom varierar mellan de länder⁶ som omfattas av enkäten. Så många som 80 % av romerna löper risk för fattigdom (*fattigdomsrisk*), och detta förändrades inte under perioden 2016–2021. I genomsnitt är fattigdomsriskerna högst bland romer som bor i städer (tätbefolkade områden, 87 %) och landsbygdsområden (glesbefolkade områden, 83 %). I mindre städer och förorter (medeltätt befolkade områden) är andelen 78 %. Resultatet från enkäten visar att fler romer genomgår åtminstone gymnasial utbildning i stadsområden jämfört med i landsbygdsområden. När det gäller sysselsättning hade endast 43 % av romerna i åldrarna 20–64 år i de åtta EU-medlemsstater⁷ som undersöktes ett avlönat arbete, oavsett om de bodde i landsbygds- eller stadsområden.
16. Enligt samma rapport har i genomsnitt 55 % av romerna vid behov en internetanslutning för personligt bruk. Andelen minskar till 47 % för de romer som bor på landsbygden och ökar till 60 % för romer i städer, mindre städer och förorter. Skillnaden är ännu större när man jämför romer som bor i hushåll som löper risk för fattigdom (52 %) med de som inte gör det (71 %). Endast 34 % av romerna på landsbygden har en dator, jämfört med 43 % i städerna och 42 % i mindre städer och förorter.

⁶ Grekland, Italien, Kroatien, Nordmakedonien, Portugal, Rumänien, Serbien, Spanien, Tjeckien och Ungern.

⁷ Grekland, Italien, Kroatien, Portugal, Rumänien, Spanien, Tjeckien och Ungern.

17. I Europeiska regionkommitténs yttrande betonas de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att säkerställa rättvis tillgång till samhällsviktiga tjänster. I yttrandet understryks utmaningarna när det gäller att tillhandahålla sociala tjänster, särskilt i avlägsna och eftersatta områden, på grund av skillnader i infrastruktur, digital tillgång och kvalificerad personal samt finanspolitiska begränsningar. Kommittén förespråkar en övergripande regional utvecklingsstrategi som integrerar fattigdomsminskning, social inkludering, digital kompetens och livslångt lärande och efterlyser samtidigt riktade investeringar i missgynnade områden. Dessutom betonas bland annat behovet av förbättrade modeller för tillhandahållande av tjänster, ett ökat gränsöverskridande samarbete samt vikten av att modernisera den digitala infrastrukturen och kollektivtrafiken. Utöver detta yttrande är konsekvensbedömningar med territoriella aspekter, såsom de som regelbundet utförs av Europeiska regionkommittén, viktiga för att analysera och begränsa de potentiella asymmetriska effekterna av enskilda EU-åtgärder i EU:s olika territorier.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD FRAMHÅLLER FÖLJANDE:

18. Trots en något förbättrad situation sedan 2019 löpte omkring 95 miljoner européer under 2023 fortfarande risk för fattigdom eller social utestängning, vilket visar att det krävs snabbare framsteg och ytterligare ansträngningar före årtiondets slut för att uppnå det överordnade målet för 2030⁸ och de nationella målen för fattigdomsminskning. Medlemsstaterna står inför olika utmaningar när det gäller att effektivt tillgodose behoven hos personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, inbegripet romer, men främjandet av social och territoriell sammanhållning och minskningen av territoriella ojämlikheter är en gemensam satsning som kan stödja uppnåendet av EU:s mål för fattigdomsminskning och strävan efter konkurrenskraft och hållbar tillväxt för alla.

⁸ Ett av EU:s överordnade mål för 2030 i handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter är en minskning med minst 15 miljoner av antalet personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning (varav minst fem miljoner bör vara barn) jämfört med 2019 års nivå.

19. Medlemsstaterna har, med utgångspunkt i nationella förhållanden och mer generellt inom ramen för sin politik för social delaktighet och i linje med EU:s strategiska ram för romer, utarbetat nationella strategiska ramar för romer för att stödja romer i EU inom sju centrala fokusområden: jämlikhet, inkludering, deltagande, utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård och bostäder. Även om målet är fullständig jämlikhet, inbegripet bekämpning och förebyggande av antiziganism och diskriminering, har kommissionen föreslagit minimimål för 2030, som kräver att medlemsstaterna vidtar lämpliga åtgärder. Genomförandet och övervakningen av dessa ramar kräver ytterligare insatser, i nära samarbete med alla berörda parter.
20. De territoriella och sociala ojämlikheterna, inbegripet situationen för personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer, och var de bor, varierar avsevärt mellan medlemsstaterna. I Europeiska unionens strategi för territoriell utveckling betonas i allt högre grad verktyg som bygger på strategisk territoriell planering och olika territoriella särdrag samt vikten av lokala innovationer, och inrättandet av partnerskap blir en allt viktigare aspekt. När det gäller metoder för regional utveckling och ett effektivt genomförande av dessa i medlemsstaterna kvarstår många outnyttjade möjligheter.

21. Även om Europeiska unionen och dess medlemsstater fortlöpande arbetar för att främja ekonomisk, social och territoriell sammanhållning kan olika utmaningar och klyftor i fråga om konvergens identifieras inte bara mellan medlemsstater eller regioner, utan även på subregional nivå. Vissa delar av kommuner (särskilt i större städer), eller till och med hela kommuner, såsom mindre byar, kan bli områden där en stor andel personer löper risk för social utestängning. Dessa missgynnade områden har ofta komplexa utmaningar såsom socioekonomiska nackdelar och förändringar, vilket kan leda till höga arbetslöshetsnivåer. Förutom bristen på väsentliga tjänster⁹ är tillgång till möjliggörande tjänster¹⁰ och arbetsförmedling av god kvalitet, som spelar en roll för den sociala delaktigheten och bidrar till social sammanhållning, också en utmärkande utmaning. Personer som upplever fattigdom och många olika former av utestängning, segregering och diskriminering, och som ofta tillhör minoriteter, såsom romer, eller har invandrarbakgrund, bor ofta i missgynnade områden.
22. Ett fullständigt och aktivt deltagande samt inkludering av personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer, och åtgärder för att bekämpa diskriminering, segregering och antiziganism är avgörande för att säkerställa jämlik och faktisk tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling av god kvalitet.

⁹ I enlighet med princip 20 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter omfattas följande tjänster: vatten, sanitet, energi, transporter, finansiella tjänster och digitala kommunikationer.

¹⁰ I enlighet med rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering definieras *möjliggörande tjänster* som tjänster inriktade på särskilda behov hos personer som saknar tillräckliga resurser i syfte att säkerställa att de kan integreras i samhället och, i relevanta fall, på arbetsmarknaden, inbegripet tjänster för social inkludering, exempelvis socialt arbete, rådgivning, coachning, mentorskap, psykologiskt stöd samt rehabilitering och andra allmänna möjliggörande tjänster, inklusive förskoleverksamhet och barnomsorg, hälso- och sjukvård, långtidsvård, utbildning och bostad (punkt 2 f).

23. Allmänna åtgärder som kompletteras med riktade insatser syftar till att säkerställa aktiv inkludering. Inkluderande sociala nätverk, infrastrukturnät och tjänstenätverk på lokal och regional nivå som säkerställer effektiv och jämlik tillgång för alla kan främja social sammanhållning och tillväxt för alla. Dessutom är tillgången till transporter till överkomliga priser avgörande för tillgången till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling. Effektivare resursanvändning på regional nivå, förstärkning av lokala nätverk, rådgivning och andra former av stöd är också viktiga faktorer när det gäller att säkerställa utvecklingens hållbarhet och dess subregionala och lokala förankring samt integrering av social delaktighet i den regionala utvecklingen. Dessa åtgärder bör inbegripa jämställdhetsintegrering.
24. Den digitala omställningen sker allt snabbare mot bakgrund av globaliseringen och den tekniska utvecklingen. Utöver de utmaningar som digitaliseringen medför kan den ge betydande sociala och ekonomiska fördelar och erbjuda möjligheter att förbättra tillgången till högkvalitativa, tillgängliga och ekonomiskt överkomliga möjliggörande tjänster och arbetsförmedlingstjänster. Den snabba digitala omställningen kan dock leda till digital utestängning, där tillgången till informations- och kommunikationsteknik, bland annat internet, skiljer sig åt mellan enskilda personer, hushåll, företag och geografiska områden. För att säkerställa social delaktighet är det avgörande att åtgärder vidtas för att ta itu med digital utestängning och ge människor som behöver det stöd, med beaktande av deras digitala färdigheter och språkkunskaper. Det är också viktigt att fortsätta att säkerställa tillhandahållandet av icke-digitala tjänster för att tillgodose behoven hos personer som stöter på hinder när det gäller att använda onlinetjänster. Det är också viktigt att inse att digitaliseringsåtgärder kan göra det svårare för behövande att få tillgång till de tjänster de behöver.
25. Dessa slutsatser bygger vidare på tidigare arbete och politiska åtaganden av Europeiska unionens råd, Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och berörda parter på detta område, inbegripet de dokument som förtecknas i bilagan.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

26. noterar Europeiska kommissionens rapport om genomförandet av rådets rekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet, där behovet av att stärka insatserna för att genomföra rekommendationen framhålls, med beaktande av kommissionens slutsatser och dessa slutsatser,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT i enlighet med sina nationella befogenheter och omständigheter

27. främja samstämmighet, effektivitet och integrering i sina regionala utvecklingsstrategier och sin lokala och mikroregionala politik för social delaktighet, med särskild tonvikt på personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer, i syfte att säkerställa lika tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling av god kvalitet för alla, oavsett var de bor, genom att
- a. stödja utarbetandet och genomförandet av platsbaserade strategier eller handlingsplaner, inbegripet, i förekommande fall, territoriella desegregeringsåtgärder, och bevara eller utveckla den kapacitet och sakkunskap som krävs för att utveckla dessa strategier eller planer, till exempel genom att utfärda riktlinjer,
 - b. säkerställa adekvata eller stärka befintliga mekanismer för flernivåstyre och väletablerade mekanismer för samråd och deltagande, så att personer som arbetar på olika förvaltningsnivåer inom alla relevanta sektorer kan samarbeta vid planeringen, genomförandet och utvärderingen av politiken samt samordna och ömsesidigt förstärka sina insatser och anpassa dem, på grundval av högkvalitativa, aktuella och tillförlitliga uppgifter uppdelade efter kön och ålder, till de lokala/mikroregionala behoven hos personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer; berörda parter såsom det civila samhället, företrädare för personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer, organisationer och experter som arbetar för social delaktighet, enheter inom den sociala ekonomin och arbetsmarknadens parter, i linje med deras roll och självständighet, bör involveras i samrådsmekanismerna,

- c. stödja det territoriella samarbetet mellan lokala myndigheter, kommuner och territoriella enheter (i förekommande fall även i gränsöverskridande och transnationella sammanhang), så att utmaningarna när det gäller tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling av god kvalitet kan hanteras genom en effektivare användning av tillgängliga resurser,
- d. förbättra identifieringen och kartläggningen av missgynnade eller boendesegregerade områden (kommuner och/eller delar av kommuner) där en stor andel av befolkningen lever i fattigdom eller social utestängning; detta kan exempelvis baseras på en lämplig kombination av sociala och ekonomiska indikatorer uppdelade efter kön och ålder (t.ex. sysselsättningsgrad, inkomstnivå, materiell fattigdom, utbildning och kompetens, hälso- och sjukvård, bostäder, transport eller, i förekommande fall, indikatorer för personer med invandrarbakgrund).
- e. förbättra kunskapen och expertisen hos tjänsteleverantörernas relevanta personal genom att öka medvetenheten och erbjuda utbildning om likabehandling och bekämpning av diskriminering,
- f. med hjälp av befintliga EU-medel och nationella medel stödja integrerad lokal/mikroregional utveckling för att hantera komplexa utmaningar i missgynnade eller boendesegregerade områden,
- g. uppmärksamma landsbygds- och stadsområdenas olika särdrag och på ett ännu effektivare sätt utnyttja de möjligheter som befintliga verktyg erbjuder, exempelvis lokalt ledd planering eller social planering, bland annat i samband med utveckling som syftar till social integration av personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer,
- h. på bästa sätt utnyttja all tillgänglig finansiering, samtidigt som man säkerställer komplementaritet och integrerade strategier samt resultatens långsiktiga hållbarhet,
- i. regelbundet övervaka och utvärdera effekterna av utvecklingen och de medel som används för att uppnå social delaktighet,

28. uppmärksamma de territoriella aspekterna när det gäller att förbättra tillgången till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling av god kvalitet samt ta itu med territoriella ojämlikheter som hindrar social integration; för att uppnå detta skulle medlemsstaterna kunna
- a. stödja integrerade åtgärder som kombinerar utveckling på områdena sysselsättning, social delaktighet, bostäder, hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg, barnomsorg samt utbildning för att tillgodose behoven hos personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer, med särskilt fokus på ungdomar samt kvinnor och, i förekommande fall, personer med invandrarbakgrund,
 - b. använda digital teknik, inbegripet elektroniska offentliga tjänster, i syfte att göra tillgången mer jämlik; fortsätta att säkerställa att tillräckliga icke-digitala tjänster och kollektivtrafik tillhandahålls för att tillgodose behoven hos personer som möter hinder när det gäller användning av onlinetjänster,
 - c. stödja tillgången till digital teknik för personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, däribland romer, genom att utveckla infrastruktur för att förbättra internetuppkopplingen och genom att vidta konkreta åtgärder för att förbättra de digitala färdigheterna och därigenom minska den digitala utestängningen,
 - d. utnyttja de möjligheter som den digitala tekniken erbjuder för att minska nackdelar som rör kompetens, särskilt i randområden och avlägsna områden och
 - e. involvera den icke-offentliga sektorn i utformningen och tillhandahållandet av tjänster för att främja social delaktighet,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA OCH EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT I ENLIGHET MED SINA RESPEKTIVE BEFOGENHETER

29. säkerställa att samhälls- och platsbaserade strategier främjar regional utveckling samtidigt som de minskar de interna skillnaderna, bland annat geografisk segregering och utestängning, och främjar tillgången till relevanta tjänster; en förstärkning av samarbetet mellan relevanta politikområden och mellan alla styresnivåer, säkerställande av jämställdhetsintegrering och beaktande av de särskilda behoven hos människor som bor i samma missgynnade område (såsom behoven hos barn eller personer med funktionsnedsättning) är också viktiga faktorer för att säkerställa att aspekter som rör social delaktighet återspeglas väl och integreras i regional utveckling, landsbygdsutveckling och stadsutveckling,
30. främja ett territoriellt synsätt och bedöma utvecklingens effektivitet ur ett territoriellt perspektiv i rapporter om och utvärderingar av genomförandet av nationella strategiska ramar på nationell nivå och EU-nivå, bland annat för att förbättra situationen för människor som riskerar fattigdom eller social utestängning, däribland romer, och deras tillgång till tjänster,

UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT

31. beakta vikten av att minska territoriella ojämlikheter i den nya handlingsplanen för att förverkliga den europeiska pelaren för sociala rättigheter och i EU:s kommande strategi för fattigdomsbekämpning,
32. överväga att tillsammans med kommittén för socialt skydd se över den frivilliga europeiska kvalitetsramen för sociala tjänster och i detta sammanhang överväga de sociala tjänsternas potential att minska territoriella ojämlikheter samt användningen av digitalisering för att förbättra tillgången till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling av god kvalitet,

**UPPMANAR KOMMITTÉN FÖR SOCIALT SKYDD OCH
SYSSELSÄTTNINGSKOMMITTÉN ATT I ENLIGHET MED SINA RESPEKTIVE
BEFOGENHETER**

33. överväga genomförbarheten och mervärdet av att förbättra EU:s relevanta sociala indikatorer för att stödja medlemsstaternas insatser när det gäller att identifiera missgynnade områden, förbättra tillgången till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling av god kvalitet samt övervaka utvecklingen med inriktning på missgynnade områden, samtidigt som befintliga indikatorer och uppgifter uppdelade efter kön och ålder beaktas,
34. i samarbete med kommissionen inleda och uppmuntra frivilligt kunskapsutbyte och utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna när det gäller att kartlägga, mäta och hantera territoriella ojämlikheter, bland annat genom lokala och platsbaserade strategier och handlingsplaner baserade på högkvalitativa data och belägg, för att stödja medlemsstaterna i deras nationella analysarbete.

Referensdokument

Interinstitutionell EU-nivå

- Den europeiska pelaren för sociala rättigheter
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1226&langId=en>

EU-lagstiftning

- Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (EGT L 180, 19.7.2000, s. 22)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 (EUT L 231, 30.6.2021, s. 21)

Europeiska unionens råd

- Rekommendation av den 12 mars 2021 om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet (EUT C 93, 19.3.2021, s. 1)
- Rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14)
- Rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering (EUT C 41, 3.2.2023, s. 1)
- Rekommendation av den 27 november 2023 om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin (EUT C, C/2023/1344)
- Slutsatser om åtgärder för att säkerställa lika tillgång för romer till adekvat och desegregerat boende, och för att hantera segregerade bosättningar (13517/23)

Europaparlamentet

- Europaparlamentets resolution av den 5 oktober 2022 om situationen för romer som lever i bosättningar i EU (2022/2662(RSP))

Europeiska kommissionen

- Europeiska kommissionens riktlinjer för planering och genomförande av nationella strategiska ramar för romer (COM(2020) 620 final)
- Nionde rapporten om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning
https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en
- *Access to essential services: key challenges for the most vulnerable* (inte översatt till svenska)
- rapport
https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10595&pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=eusocial_newsletter
- *Territorial Agenda 2030 – A future for all places* (inte översatt till svenska)
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2021/territorial-agenda-2030-a-future-for-all-places
- Meddelandet *Utnyttja talangen i Europas regioner* (5252/23 + ADD1)

Regionkommittén

- Yttrandet *Att komma till rätta med territoriella ojämlikheter genom att förbättra tillgången till sociala tjänster*
- Territoriell konsekvensbedömning
<https://cor.europa.eu/sv/our-work/Pages/Territorial-Impact-Assessment.aspx>

Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

- 2021 års undersökning om romer
<https://fra.europa.eu/en/themes/roma>
- Jämlikhet inom EU 20 år efter det första genomförandet av direktiven om likabehandling
<https://fra.europa.eu/en/publication/2021/fra-opinion-eu-equality-20-years>
- FRA:s rapport om grundläggande rättigheter 2024
<https://fra.europa.eu/en/publication/2024/fundamental-rights-report-2024>

Övrigt

– *Report of the High-Level Group on the future of social protection and of the welfare state in the EU* (inte översatt till svenska)

https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=2057&furtherEvents=yes&pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=eusocial_newsletter
